

УДК 613.7+617.3]:796.5
DOI 10.32618/J19MRBPH216

І. К. БАБОВА¹, О. Л. ПЛАКІДА²

Медичний туризм: ортопедичний сегмент

¹Одеський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України, м. Одеса

²Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Резюме. Стрімке зростання у сфері медичного туризму значною мірою обумовлене доступністю новітніх медичних технологій, зниженням витрат на переїзди (перевезення), можливістю не тільки лікування, але й комфортного відпочинку, а також рекламою компаній, які бажають залучити пацієнтів. Україна є країною привабливою щодо медичного туризму завдяки низьким цінам та належній якості медичних послуг, відсутності черг та листів очікування, сприятливої законодавчої бази для окремих напрямків лікування (наприклад, репродуктивної гінекології), наявності професійних кадрів, а також вдалому географічному розташуванню, розгалуженій транспортної інфраструктури, у тому числі авіасполучення, та інфраструктури медичних закладів. Присвоєння курортним територіям статусу курортів державного або місцевого значення сприяє збереженню та раціональному використанню природних лікувальних ресурсів, охороні природних територій курортів, залученню інвесторів.

Ключові слова: медичний туризм, курорти, Україна, ортопедія.

За оцінками ВООЗ подорожі з медичною метою або медичні подорожі (**Medical travel**) мають стійку тенденцію до глобального росту [1, 2, 3].

Медичний туризм описується як «подорожі крізь міжнародні кордони з наміром отримати ту чи іншу форму лікування. Це лікування може охоплювати повний спектр медичних послуг, але найчастіше включає стоматологічну допомогу, косметичну хірургію, різні види хірургічної допомоги та лікування безпліддя» [4]. Стрімке зростання у сфері медичного туризму значною мірою обумовлене доступністю новітніх медичних технологій, зниженням витрат на переїзди (перевезення), можливістю не тільки лікування, але й комфортного відпочинку, а також рекламою компаній, які бажають залучити пацієнтів [4, 5].

Експерти ВООЗ розділяють два поняття: **медичний туризм** (подорожі для оздоровлення, косметичних або інших процедур) та **медична подорож (Medical travel)** (подорож з метою отримання лікування, яке є визначальним для підвищення якості життя пацієнта) [1, 7]. Потенційними перевагами медичного туризму (медичних подорожей) є новітні технології лікування, низькі ціни та мінімальний час очікування [7, 8].

Під медичним туризмом розуміють вид господарської діяльності, спрямований на надання послуг з діагностики, лікування та профілактики захворювань за межами країни проживання. При деяких видах медичного туризму отримання висококваліфікованої медичної послуги поєднується з відпочинком [10].

За аналітичними висновками International Medical Travel Journal [14] при опитуванні в 280 клініках 60 країн світу, медичний туризм перетворюється в одну з найбільш швидкозростаючих галузей: з 48 % клінік, лікарень та медичних туристичних агентств повідомлень про зростання числа пацієнтів-іноземців впродовж 2013 р. у понад 50 % таких – очікується щорічне зростання більш ніж на 10 % у найближчі п'ять років.

Інформаційний портал Patients Beyond Borders [16], аналізуючи різноманітні фактори щодо створення все-світньо відомих країн-дестинацій медичного туризму, зробив наступні висновки про найважливіші з них:

- інвестиції уряду та приватного сектору в інфраструктуру охорони здоров'я;
- наявність міжнародної акредитації, забезпечення якості та прозорості результатів лікування;
- міжнародний потік пацієнтів;
- потенціал для економії витрат на медичні процедури;
- політична прозорість та соціальна стабільність;
- відмінна туристична інфраструктура;
- репутація клінічної досконалості;
- історія інновацій та досягнень у сфері охорони здоров'я;
- успішне впровадження передового досвіду та найсучасніших медичних технологій;
- наявність досвідченого медичного персоналу на міжнародному рівні.

З розвитком та популяризацією медичного туризму в усьому світі все більшої актуальності набувають інформаційні ресурси для медичних туристів [17], які виствітлюють основні актуальні питання для пацієнтів. Так, тільки у 2008 році в США працювали 63 агентства з медичного туризму [18].

Найпопулярнішими напрямками медичної допомоги для туристів є косметична хірургія, стоматологія, серцево-судинна хірургія (ангіопластика, АКШ, трансплантація), ортопедична хірургія (операції на суглобах і хребті; спортивна медицина), онкодопомога, репродуктивна медицина, зниження ваги хірургічними методами (LAP-BAND, шлунковий байпас), медичні обстеження тощо [16]. За оцінками цієї агенції, приймаючи витрати американців на різні медичні послуги як орієнтир, середній діапазон економії в різних країнах складає: Бразилія 20-30 %,

Коста-Ріка 45-65 %, Індія 65-90 %, Малайзія 65-80 %, Мексика 40-65 %, Сінгапур 25-40 %, Південна Корея 30-45 %, Тайвань 40-55 %, Таїланд 50-75 %, Туреччина 50-65 %.

За даними інтернет-ресурсу Statista (2019) вартість операції ендопротезування кульшового суглоба, однією з найпоширеніших ортопедичних операцій, значно вищий, стартуючи від більш ніж 40 тисяч доларів США в США до 5500 доларів США в Польщі (рис. 1) [19].

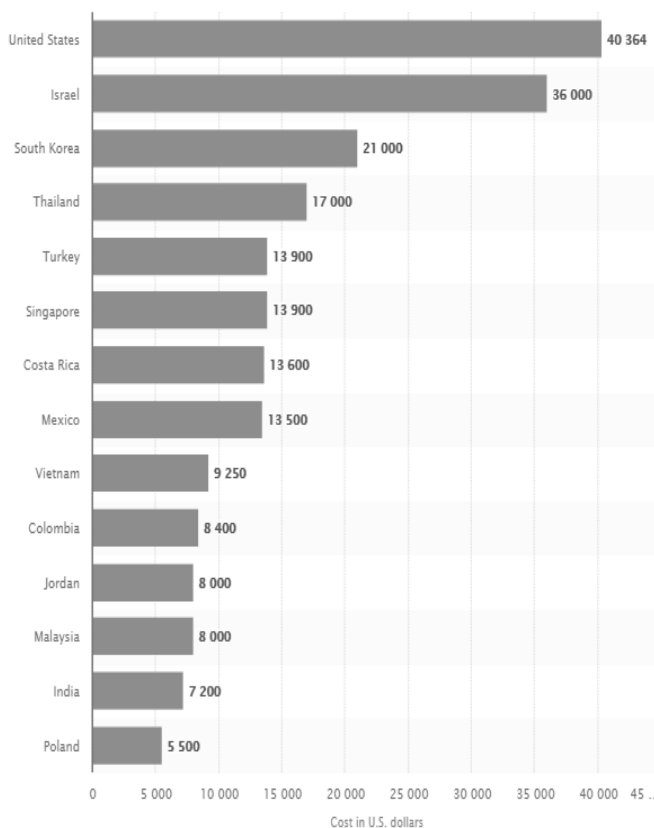

Рис. 1. Ціни на операцію ендопротезування кульшового суглоба в різних країнах (за даними www.statista.com, 2019).

Європейські країни, зокрема Угорщина, Австрія, Німеччина тощо, в яких є розгалужена система санаторних установ та реабілітаційних центрів, розташованих на курортах з мінеральними водами, лікувальними грязями, пропонують післяопераційне перебування для ортопедичних хворих саме в санаторно-курортних умовах.

Україна є країною привабливою щодо медичного туризму завдяки низьким цінам та належній якості медичних послуг, відсутності черг та листів очікування, сприятливої законодавчої бази для окремих напрямків лікування (наприклад, репродуктивної гінекології), наявності професійних кадрів, а також вдалому географічному розташуванню, розгалуженій транспортній інфраструктурі, у тому числі авіасполучення, та інфраструктурі медичних закладів.

В інтерв'ю президента Української асоціації медичного туризму (УАМТ) наголошено, що в 2018 році нашу країну відвідали майже 65 тис. медичних туристів, а середній чек на медичні послуги становив близько 2500 дол. США. Тож, прибуток України сягає приблизно 162 млн. дол. США та ще близько 60 млн. дол. – прибуток

від супутніх послуг (проживання в готелях, харчування, екскурсійні послуги для пацієнтів та членів їхніх родин тощо) [20]. Значно переважає в нашій країні кількість туристів, які відвідують курорти з оздоровчою та лікувально-оздоровчою метою, хоча витрати тільки на оздоровлення є менші ніж на лікування. За даними УАМТ тільки курорт Трускавець за 2018 рік прийняв близько 40 тис. іноземців, з яких понад 40 % із Польщі. Прибуток держави в 2018 році від лікувального й оздоровчого туризму становив майже 300 млн. дол. США [20].

Стратегія розвитку туризму та курортів України на період до 2026 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р, приділяє особливу увагу розвитку курортів, рекреації, лікувально-оздоровчому та медичному туризму [21]. В Україні зосереджено практично половину природних лікувальних ресурсів Європи, які, на жаль, на цей час залишаються нереалізованим потенціалом практично всіх регіонів країни.

Курортний комплекс України – це велика соціально-орієнтована індустрія здоров'я та відпочинку, представлена усіма видами курортів – бальнеологічними, грязьовими, бальнеогрязьовими, кліматичними, головною складовою якої є найбільші в Європі запаси рекреаційних ресурсів [23]. Це цілющий клімат та рекреаційні території, мінеральні води як для внутрішнього, так і для зовнішнього застосування, включно з термальними, пелоїди (лікувальні грязі) усіх бальнеологічних типів, ропа лиманів та озер, морська вода, бішофіт, озокерит. Наявність та розповсюдженість на території країни природних лікувальних ресурсів обумовлена особливостями географічного розташування та геологічної будови, сучасною динамікою гідросфери.

На сьогодні, з урахуванням вимог Законів України «Про курорти» [24] та «Про туризм» [25] на основі наукових досліджень ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України» оголошено курортами державного значення мм. Хмільник (Вінницька обл.), Бердянськ (Запорізька обл.), Саки (АР Крим), Скадовськ (Херсонська обл.), Миргород (Полтавська обл.), Слов'янськ (Донецька обл.) та місцевого значення Солотвино (Закарпатська обл.) та Косів (Івано-Франківська обл.) [26]. У 2018 році Куяльник (Одеська обл.) оголошено курортом державного значення [27].

Безперечним є пріоритет застосування курортного потенціалу України в медичному, зокрема ортопедичному туризмі. Саме широке застосування місцевих природних лікувальних ресурсів (ПЛР) під час лікування та оздоровлення в умовах санаторно-курортного закладу і є конкурентною перевагою для курортів України.

В Україні значно розповсюджені як загальновідомі, так і унікальні ПЛР, які застосовуються при патології опорно-рухового апарату (ОРА). Їх перелік та наявність на території нашої країни наведено в таблиці 1, складеною за результатами досліджень ДУ «Український НДІ медичної реабілітації та курортології МОЗ України» [24, 26].

Перспективними для розвитку медичного туризму в санаторно-курортному комплексі України вважаємо співпрацю з Фондом соціального страхування, страховими компаніями щодо надання послуг з ранньої реабілітації

Таблиця 1.

Природні лікувальні ресурси України, що застосовуються у санаторному лікуванні хворих з патологією опорно-рухового апарату

Природні лікувальні ресурси	Тип	Область	Назва місцевості, населеного пункту	
Мінеральні лікувальні води	Термальні	Херсонська	Арабаська стрілка	
		Закарпатська	м. Виноградів, с. Косино, с. Нижнє Солотвино	
	Вуглекислі	Закарпатська	с. Нижнє Солотвино, с. Поляна, с. Солочин, м. Ужгород	
		Сульфідні	АР Крим	м. Судак
			Закарпатська	с. Синяк
	Львівська		смт Немирів, смт Шкло, смт Великий Любінь	
	Радонові	Вінницька	м. Хмільник	
		Донецька	смт Комсомольський	
		Житомирська	с. Дениші	
		Кіровоградська	м. Знам'янка	
		Київська	м. Миронівка, м. Біла Церква	
		Черкаська	смт Маньківка	
	Бромні, йодо-бромні	АР Крим	м. Євпаторія	
		Дніпропетровська	с. Орловщина	
		Закарпатська	м. Виноградів, с. Довге	
		Запорізька	м. Бердянськ, смт Кирилівка	
		Івано-Франківська	с. Драгомирчани	
		Одеська	с. Мізікевича	
		Тернопільська	смт Гусятин	
		Харківська	с. Дачне	
Борні	Херсонська	с. Генічеська Гірка		
	Закарпатська	с. Сойми, с. Нижнє Солотвино, с. Касонь, м. Виноградів		
Ропи	Без специфічних компонентів та властивостей	Запорізька	м. Бердянськ	
		Одеська	смт Сергіївка	
	Бромні	АР Крим	м. Саки	
		Одеська	м. Одеса	
Морські води (таласотерапія)	Морські	АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька, Донецька	Чорноморське, Азовське узбережжя	
Лікувальні грязі (пелоїди)	Мулові сульфідні	Донецька	м. Слов'янськ	
		Запорізька	м. Бердянськ	
		Одеська	м. Одеса, смт Сергіївка	
			Херсонська	м. Гола Пристань, Затока Сіваш, Чаплинське род. с. Григор'ївка, Чаплинський р-н
			АР Крим	м. Саки, м. Євпаторія
	Торфові	Полтавська	м. Миргород	
	Торфо-сапропелеві	Івано-Франківська	с. Черче	
Морські		Відкладення голоценові глибоководні донні пелітові Чорного моря		
Глини зелені (болусотерапія)		Дніпропетровська	м. Нікополь	
Озокерит	Засіб восковий для аплікацій «Бориславський»	Львівська	м. Борислав	
	Засіб для аплікацій озокеритовміщуючий «Карпатський»	Львівська	м. Львів	
Бішофіт	Бішофіт Полтавський	Полтавська	м. Полтава	
Пісок (псаммотерапія)	Пісок	АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська, Запорізька, Донецька	Чорноморське, Азовське узбережжя	

(виходячи з можливостей фінансування за рахунок коштів ФСС, страхових компаній та Національної служби здоров'я України з огляду на принцип фінансування «гроші йдуть за пацієнтом»).

Цікавим є досвід багатьох європейських країн (Німеччина, Угорщина, Австрія, Польща тощо), які пропонують пакет послуг з реабілітації після хірургічних втручань, зокрема ендопротезуванням суглобів, на курортах у комплексі з хірургічним лікуванням в близько розташованих медичних центрах. Це є вдалою пропозицією як для іноземних (в'їзних), так і для внутрішніх (мешканців нашої країни) медичних туристів, які звертаються по висококваліфіковану хірургічну допомогу до інших областей України, з огляду на специфіку хірургічного ортопедичного лікування, особливо після операцій на суглобах нижніх кінцівок, що передбачає обмеження рухливості та самообслуговування на деякий час.

Присвоєння курортним територіям статусу курортів державного або місцевого значення сприяє збереженню та раціональному використанню природних лікувальних ресурсів, охороні природних територій курортів, залученню інвесторів. Слід зауважити, що курортно-туристична спрямованість є містоутворюючою для вказаних курортних територій, підвищує їх інвестиційний потенціал та привабливість, що є запорукою їх сталого розвитку [28].

ЛІТЕРАТУРА

1. **Ruggeri K., Zális L., Meurice Ch.R., Hilton I. et al.** Evidence on global medical travel. *Bulletin of the World Health Organization*. 2015. Vol. 93, No. 11. P. 741–816.
2. **Keckley PH, Underwood HR.** Medical tourism: consumers in search of value. *Washington: Deloitte Center for Health Solutions*. 2008. URL: <http://medicaltourisminturkey.org/panel/Panel1/3Deloitte.pdf>.
3. KPMG. Issues monitor: Medical tourism gaining momentum. In: KPMG International Issues monitor. London: KPMG; 2011. URL: <https://www.kpmg.com/CH/en/Library/Articles-Publications/Documents/Sectors/pub-20120207-issues-monitor-healthcare-medical-tourism-en.pdf> [cited 2015 Feb 12].
4. **Alsharif M.J., Labonté R., Lu Z.** Patients beyond borders: A study of medical tourists in four countries. *Glob Soc Policy*. 2010; 10 (3): 315–335. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/1468018110380003>
5. **Cattaneo O.** Trade in health services: What's in it for developing countries? *Washington: The World Bank*. 2009. DOI: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/4305/WPS5115.pdf?sequence=1> [cited 2015 Sep 3].
6. UNWTO Tourism Definitions: World Tourism Organization: UNWTO, Madrid, 2019. 58 p. doi: <https://doi.org/10.18111/9789284420858>
7. **Helble M.** The movement of patients across borders: challenges and opportunities for public health. *Bulletin of the World Health Organization*. 2011; 89: 68-72.
8. Українська асоціація міжнародного туризму: офіційний сайт. URL: <http://www.uamt.org.ua>
9. **Ratner C.** Who owns «medical tourism»? Reaction to the MTA v IMTA legal action. *International Medical Travel Journal*. 02 Oct 2009. DOI: <http://www.imtj.com/articles/2009/mta-v-imta-legal-action-30018/>
10. **Stolley K.S., Watson S.** Medical Tourism. *EEIG*, 2012. 343 p.
11. **NaRanong A., NaRanong V.** The effects of medical tourism: Thailand's experience. *Bulletin of the World Health Organization*. 2011; 89: 336-344.
12. Крапива С., Павлов К. Больнонаемные. *Бизнес*. 2015. № 49. С. 31-33.
13. **Lunt N., Smith R., Exworthy M., Green S.T., Horsfall D., Mannion R.** Medical tourism: treatments, markets and health system implications: a scoping review. *Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development*; 2011. URL: <https://www.oecd.org/els/health-systems/48723982.pdf> [cited 2015 Feb 12].
14. Medical Tourism Climate Survey 2014. *International Medical Travel Journal*. URL: <http://www.imtj.com/resources/research-and-statistics/medical-tourism-climate-survey-2014/>
15. **Alsharif M.J., Labonté R., Lu Z.** Patients beyond borders: A study of medical tourists in four countries. *Global Social Policy*. 2010. № 10 (3). P. 315-335. DOI: 10.1177/1468018110380003
16. Patients Beyond Borders. URL: <https://www.patientsbeyondborders.com/>
17. **Woodman J.** Patients Beyond Borders: Everybody's Guide to Affordable, World-Class Medical Travel. *Healthy Travel Media*, 2015. 246 p.
18. **Dalen J.E., Alpert J.S.** Medical Tourists: Incoming and Outgoing. *The American Journal of Medicine*. 2019. Vol. 132, Issue 1, p. 9–10. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.amjmed.2018.06.022>
19. **Mikulic M.** The cost of hip replacements. May 7, 2019. URL: <https://www.statista.com/statistics/450373/cost-of-a-hip-replacement-in-various-countries/>
20. Медичний туризм в Україні: можливості vs реальність. *Ваше здоров'я*. 23.09.2019. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realist/>
21. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження КМУ від 16.03.2017 р. № 168-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.
22. Експерт Світової туристичної організації назвав найперспективніші види туризму для України (інтерв'ю). *Новини Дивись.info*. URL: <https://dyvys.info/2018/11/03/ekspert-svitovoyi-turystychnoyi-organizatsiyi-nazvav-najperspektyvnishi-vydy-turyzmu-dlya-ukrayiny-interv-yu/>
23. Курорти та санаторії України: науково-практичний довідник / за ред. К.Д. Бабова, В.В. Єжова та О.М. Торохтіна. К.: Фолігрант, 2009. 432 с.
24. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-14 з поточною редакцією від 18.12.2017 р.
25. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-вр з поточною редакцією від 11.02.2015 р.
26. Курорти України державного та місцевого значення: монографія / за ред. К.Д. Бабова, О.М. Нікіпелової. Одеса: ПАЛЬМІРА, 2010. 220 с.
27. Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення: Закон України від 05.12.2018 р. № 2637-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 10. ст. 55.
28. Регіональний туристичний продукт: проектний підхід до забезпечення конкурентоспроможності: монографія / за заг. ред. М. М. Іжі, К.Д. Бабова, Т.М. Безверхнюк. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. 625 с.

REFERENCES

1. **Ruggeri K., Zálíš L., Meurice Ch.R., Hilton I. et al.** Evidence on global medical travel. *Bulletin of the World Health Organization*. 2015; 93(11): 741–816.
2. **Keckley P.H., Underwood H.R.** Medical tourism: consumers in search of value. *Washington: Deloitte Center for Health Solutions*. 2008. URL: <http://medicaltourisminturkey.org/panel/Panel1/3Deloitte.pdf>.
3. **KPMG.** Issues monitor: Medical tourism gaining momentum. In: KPMG International Issues monitor. London: KPMG; 2011. URL: <https://www.kpmg.com/CH/en/Library/Articles-Publications/Documents/Sectors/pub-20120207-issues-monitor-healthcare-medical-tourism-en.pdf> [cited 2015 Feb 12].
4. **Alsharif M.J., Labonté R., Lu Z.** Patients beyond borders: A study of medical tourists in four countries. *Glob Soc Policy*. 2010; 10 (3): 315–35. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/1468018110380003>
5. **Cattaneo O.** Trade in health services: What's in it for developing countries? *Washington: The World Bank*. 2009. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/4305/WPS5115.pdf?sequence=1> [cited 2015 Sep 3].
6. **UNWTO** Tourism Definitions: World Tourism Organization: UNWTO, Madrid, 2019. 58 p. DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284420858>
7. **Helble M.** The movement of patients across borders: challenges and opportunities for public health. *Bulletin of the World Health Organization*. 2011; 89: 68–72.
8. **Ukrayins'ka asotsiatsiya mizhnarodnoho turizmu: ofitsiynny sayt** [8. Ukrainian Association of International Tourism: official site]. URL: <http://www.uamt.org.ua>
9. **Ratner C.** Who owns «medical tourism»? Reaction to the MTA v IMTA legal action. *International Medical Travel Journal*. 02 Oct 2009. DOI: <http://www.imtj.com/articles/2009/mta-v-imta-legal-action-30018/>
10. **Stolley K.S., Watson S.** Medical Tourism. EEIG, 2012. 343 p.
11. **NaRanong A., NaRanong V.** The effects of medical tourism: Thailand's experience. *Bulletin of the World Health Organization*. 2011; 89: 336–344.
12. **Krapiva S., Pavlov K.** Bol'nonaemnye [Sick and rent]. *Biznes* [Business]. 2015; 49: 31–33.
13. **Lunt N., Smith R., Exworthy M., Green S.T., Horsfall D., Mannion R.** Medical tourism: treatments, markets and health system implications: a scoping review. *Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development*; 2011. URL: <https://www.oecd.org/els/health-systems/48723982.pdf> [cited 2015 Feb 12].
14. **Medical Tourism Climate Survey 2014.** International Medical Travel Journal. URL: <http://www.imtj.com/resources/research-and-statistics/medical-tourism-climate-survey-2014/>
15. **Alsharif M.J., Labonté R., Lu Z.** Patients beyond borders: A study of medical tourists in four countries. *Global Social Policy*. 2010; 10 (3): 315–335. DOI: [10.1177/1468018110380003](https://doi.org/10.1177/1468018110380003)
16. **Patients Beyond Borders.** URL: <https://www.patientsbeyondborders.com/>
17. **Woodman J.** Patients Beyond Borders: Everybody's Guide to Affordable, World-Class Medical Travel. *Healthy Travel Media*, 2015. 246 p.
18. **Dalen J.E., Alpert J.S.** Medical Tourists: Incoming and Outgoing. *The American Journal of Medicine*. 2019; 132(1): 9–10. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.amjmed.2018.06.022>
19. **Mikulic M.** The cost of hip replacements. May 7, 2019. URL: <https://www.statista.com/statistics/450373/cost-of-a-hip-replacement-in-various-countries/>
20. **Medychnyy turizm v Ukrayini: mozhlyvosti vs real'nist'** [Medical tourism in Ukraine: opportunities vs reality]. *Vashe zdorov'ya* [Your Health]. 23.09.2019. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turizm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realnist/>
21. **Pro skhvalennya Stratehiyi rozvytku turizmu ta kurortiv na period do 2026 roku: Rozporyadzhennya KMU vid 16.03.2017 r. № 168-r** [On approval of the Tourism and Resort Development Strategy for the period up to 2026: CMU Ordinance No. 168-p of March 16, 2017]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80>.
22. **Ekspert Svitovoyi turystychnoyi orhanizatsiyi nazvav nayspektyvnishi vydy turizmu dlya Ukrayiny (interv'yu)** [An expert of the World Tourism Organization named the most promising types of tourism for Ukraine (interview)]. *Novyny Dyvys'info*. URL: <https://dyvys.info/2018/11/03/ekspert-svitovoyi-turystychnoyi-organizatsiyi-nazvav-najperspektyvnishi-vydy-turizmu-dlya-ukrayiny-interv-yu/>
23. **Kurorty ta sanatoriyi Ukrayiny: naukovo-praktychnyy dovidnyk** [Resorts and sanatoriums of Ukraine: a scientific and practical guide]. Ed. by K.D. Babov, V.V. Yezhov and O.M. Torokhtin. Kyiv: Folihrant, 2009. 432 p.
24. **Pro kurorty: Zakon Ukrayiny vid 05.10.2000 r. № 2026-14 z potochnoyu redaktsiyeyu vid 18.12.2017 r.** [About resorts: Law of Ukraine from 05.10.2000, № 2026-14, with the current edition of 18.12.2017]
25. **Pro turizm: Zakon Ukrayiny vid 15.09.1995 r. № 324/95-vr z potochnoyu redaktsiyeyu vid 11.02.2015 r.** [On tourism: Law of Ukraine of 15.09.1995. No 324/95-VR with the current edition of 02.11.2015]
26. **Kurorty Ukrayiny derzhavnoho ta mistsevoho znachennya: monohrafiya** [State and local resorts of Ukraine: monograph]. Ed. by K. D. Babov, O. M. Nikipelova. Odesa: PALMIRA, 2010. 220 p.
27. **Pro oholoshennya pryrodnykh terytoriy Kuyal'nyts'koho lymanu Odes'koyi oblasti kurortom derzhavnoho znachennya: Zakon Ukrayiny vid 05.12.2018 r. № 2637-VIII** [On the declaration of natural territories of Kuyalnytsia estuary of Odessa region as a resort of state importance: Law of Ukraine dated 05.12.2018 No 2637-VIII]. Verkhovna Rada Ukrayiny. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny* [Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. 2019; 10: st. 55.
28. **Rehional'nyy turystychnyy produkt: proektnyy pidkhid do zabezpechennya konkurentospromozhnosti: monohrafiya** [Regional tourism product: a design approach to competitiveness: a monograph]. Ed. by M. M. Izha, K. D. Babov, T. M. Bezverkhnyuk. Odesa: ORIDU NADU, 2016. 625 p.

Надійшла 25.09.2019

И. К. БАБОВА¹, А. Л. ПЛАКИДА²

Медицинский туризм: ортопедический сегмент

¹*Одесский региональный институт государственного управления НАГУ при Президенте Украины, г. Одесса*

²*Одесский национальный медицинский университет, г. Одесса*

Резюме. Стремительный рост сферы медицинского туризма в значительной мере обусловлен доступностью новейших медицинских технологий, снижением затрат на переезды (перевозки), возможностью не только лечения, но и комфортного отдыха, а также рекламой компаний, желающих привлечь пациентов. Украина является привлекательной для медицинского туризма страной благодаря низким ценам и надлежащему качеству медицинских услуг, отсутствию очередей и писем ожидания, благоприятной законодательной базе для отдельных направлений лечения (например, репродуктивной гине-

кологии), наличию профессиональных кадров, а также удачному географическому расположению, разветвленной транспортной инфраструктуре, в том числе авиасообщению, и инфраструктуре медицинских учреждений. Присвоение курортным территориям статуса курортов государственного или местного значения способствует сохранению и рациональному использованию природных лечебных ресурсов, охране природных территорий курортов, привлечению инвесторов.

Ключевые слова: медицинский туризм, курорты, Украина, ортопедия.

I. K. BABOVA¹, A. L. PLAKIDA²

Medical tourism: the orthopedic segment

¹*Odessa Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Sciences of Ukraine under the President of Ukraine, Odessa*

²*Odessa National Medical University, Odessa*

Summary. The rapid growth in the field of medical tourism is mainly due to the availability of the latest medical technologies, reduced costs of relocation (transportation), the possibility of not only treatment but also a comfortable holiday, as well as advertising of companies wishing to attract patients. Ukraine is an attractive country for medical tourism due to its low prices and adequate quality of medical services, lack of queues and waiting letters, the favorable legislative framework for specific areas of treatment (for example,

reproductive gynecology), availability of professional staff, as well as a excellent geographical location, branched transport infrastructure including aviation communications, and the infrastructure of healthcare facilities. Assigning the resort territories, the status of resorts of national or local importance contributes to the conservation and rational use of natural healing resources, the protection of the natural areas of the resorts, attracting investors.

Keywords: medical tourism, resorts, Ukraine, orthopedics.